

[Müniş 1951], s. 23-27); *Doğu Türkistan İnsanlıktan Yardım İstiyor* (İstanbul 1971); *Doğu Türkistan Davası* (İstanbul 1981); *Esir Doğu Türkistan İçin: İsa Yusuf Alptekin'in Mücadele Hatıraları* (der. M. Ali Taşçı, İstanbul 1985); *Unutulan Vatan Doğu Türkistan* (İstanbul 1992); *Esir Doğu Türkistan İçin-2, İsa Yusuf Alptekin'in Mücadele Hatıraları (1901-1949)* (haz. Ömer Kul, Ankara 2009); *Esir Doğu Türkistan İçin-1, İsa Yusuf Alptekin'in Mücadele Hatıraları* (haz. Ömer Kul, Ankara 2010).

BİBLİYOGRAFYA :

Mehmet Emin Buğra, *Doğu Türkistan Tarihi Coğrafi ve Şimdiki Durumu*, İstanbul 1952, tür.yer.; Andrew D. W. Forbes, *Doğu Türkistan'daki Harp Beyleri* (trc. Enver Can), Münih 1990; Erkin Alptekin, *Doğu Türkistan'dan Hicretimizin 40. Yılı*, Kayseri 1992; Baymirza Hayit, *Türkistan Devletlerinin Millî Mücadeleleri Tarihi*, Ankara 1995, tür.yer.; Saadettin Gömeç, *Uygur Türkleri Tarihi ve Kültürü*, Ankara 1995, tür.yer.; Abdülkadir Donuk v.dğr., *Türklük Mücahidi İsa Yusuf*, İstanbul 1997; Hacı Yakup Anat, *Hayatım ve Mücadelem* (haz. Soner Yalçın), Ankara 2003, tür.yer.; Abdullah Bakır, *Doğu Türkistan Millî İstiklâl Hareketi ve Mehmet Emin Buğra*, İstanbul 2005, tür.yer.; Polat Kadiri, *(İlke Tarihi) Baturlar: Doğu Türkistan Millî Mücadele Tarihi (1930-1949)* (haz. Ömer Kul), Ankara 2009, tür.yer.; Ömer Kul, *On Yıla Sığan Efsanevi Ömür: Osman Batur Han*, İstanbul 2011, tür.yer.

ÖMER KUL

ALTINBAŞAK, Ahmet Hüsrev
(1899-1977)

**Said Nursi'nin
önde gelen talebelerinden.**

Isparta'da doğdu. Babası Mehmed Efendi, annesi Ayşe Hanım'dır. Osmanlı devri Isparta valilerinden Hacı Edhemoğlu Ali Ağa'nın torunudur. Yeşilsarıklılar diye bilinen baba tarafından soyunun Hz. Ebû Bekir'e, Hâfızıkurrâlar olarak bilinen anne tarafından ise Hz. Hüseyin'e ulaştığı kaydedilir (*Bediüzzaman Said Nursî*, I, 405). Ahmet Hüsrev gençlik yıllarında zikir meclislerine katıldı. 1916'da Isparta İdâdisi'ni bitirdikten sonra I. Dünya Savaşı'nda

Ahmet
Hüsrev
Altınbaşak

Istanbul'da orduya alındıysa da yaşı küçük olduğundan cepheye gönderilmedi. Dört yıl sonra gönüllü olarak katıldığı Millî Mücadele'de batı cephesinde Yunanlılar'a karşı savaştı. Manisa yakınlarında esir düştü ve üç yıl boyunca Korfu adasında esir kaldı. Esaret dönüşü Isparta'da maliye, sağlık işleri ve tapu dairelerinde çalıştı. Isparta merkez, Şarkıkaraağaç ve Keçiborlu'da sekiz yıl memuriyette bulundu.

1931'de, beş yıldan beri Isparta'nın Barla kasabasında sürgünde bulunan Said Nursi ile tanıştı ve memurluktan istifa ederek kendini onun yeni telif etmeye başladığı Nur Risâleleri'ni yazıp neşretmeye adanmış. Yeni harflere karşı mesafeli duran Said Nursi risâlelerini Arap harfleriyle yazdırıyor ve talebelerinden de bunları elle yazarak çoğaltmalarını istiyordu. Hüsrev Efendi, Nur Risâleleri'nin çoğaltılması için yoğun bir çalışma içine girdi, evine kapanarak bütün vaktini risâleleri çoğaltmaya ayırdı ve bir ayda on dört kitabı bitirmek suretiyle büyük bir başarı ortaya koydu. Zamanla istisnah ettiği risâlelerin sayısı yüzleri buldu. Said Nursi çeşitli eserlerinde onun bu alandaki hizmetlerini defalarca dile getirip takdir etti ve kendisine karşı olan özel yakınlığına vurgu yaptı (*a.g.e.*, I, 428, 452, 454, 455; II, 463; *Şualar*, s. 553; *Kastamonu Lâhikası*, s. 3, 105; *Mektûbât*, s. 238; *Barla Lâhikası*, s. 64). Hüsrev Efendi ayrıca, öğrenciler tarafından yazılan veya teksirle çoğaltılan eserlerdeki yanlışları tashih etme işinde yardımcı oldu. Said Nursi de onun risâleler hakkındaki fikirlerine ve kararlarına itibar etti, kendisine risâleler üzerinde değişiklik ve düzeltme yapma yetkisi verdi (*Şualar*, s. 602; *Kastamonu Lâhikası*, s. 67; *Bediüzzaman Said Nursî*, II, 953, 954).

Said Nursi ve talebelerinin Eskişehir, Denizli ve Afyon'da hapse girdikleri yıllarda Ahmet Hüsrev de onların içinde yer aldı. Said Nursi bu dönemde Barla, Kastamonu ve Emirdağ gibi yerlerde sürgünde ve sıkı takip altında iken Hüsrev Efendi ondan gelen tâlimatlar doğrultusunda Risâle-i Nûr neşriyatını ve risâlelerle ilgili hizmetleri Isparta'da yerine getirdi. Bu faaliyetleri sayesinde Risâle-i Nûr talebeleri arasında zamanla "üstâd-ı sâni" diye anılmaya başlandı. Nitekim Isparta Cumhuriyet Savcılığı'nın 1956'da Said Nursi ve seksen üç talebesi aleyhinde hazırladığı iddianâmede onun üstâd-ı sâni olarak tanıdığı hususunda kendi ikrarının, ayrıca çeşitli delillerin bulunduğu ifade edilmektedir (*Bediüzzaman Said Nursî*, III, 1136). Tevâfuklu mushafın yazılması işiyle de

Ahmet
Hüsrev
Altınbaşak'ın
mezarı

ilgilenen Hüsrev Efendi bu sebeple kırk beş yılı bulan bir inzivâ hayatı yaşadı. Said Nursi'nin Kur'an'daki tevâfuk çalışmasında ona yardımcı oldu, böylece tevâfuklu mushaf-ı şerif şekli ortaya çıktı.

1960 yılında Said Nursi'nin vefatından sonra Hüsrev Efendi, Risâle-i Nûr'un neşrine yönelik hizmetlerini yakın arkadaşları ve çevresinde toplanan yeni nesil Nur talebeleriyle beraber sürdürdü. 1960'lı ve 1970'li yıllarda Isparta'daki evi talebe ve ziyaretçilerin uğrak mekânı haline geldi. Bu arada 1960, 1964 ve 1971'de toplam dört yıl hapis yattı. 1971'de en yakın talebeleriyle birlikte girdiği Eskişehir hapisanesinde üç yıl kaldı. 1974'te hapisten çıkınca tevâfuklu mushafın basımı için Hayrat Vakfı'nı kurdu. Üç yıl bu vakfın çatısı altında hizmetlerini sürdürdükten sonra 20 Ağustos 1977'de İstanbul'da vefat etti ve Isparta'da Doğancı Mezarlığı'nda defnedildi. Hüsrev Efendi'nin dokuz defa yazdığı tevâfuklu mushaf Hayrat Vakfı tarafından 1984 yılından itibaren İstanbul'da neşredilmiş, bir süre sonra Risâle-i Nûr'un Arap ve Latin harfleriyle nüshaları, ardından da başta Arapça olmak üzere diğer dillere yapılan tercümelemleri basılmıştır. Hüsrev Efendi'nin Risâle-i Nûr hizmetindeki büyük gayretleri sebebiyle Said Nursi'nin mektup ve eserlerinde kendisinden 500'ü aşkın yerde bahsedilmektedir. Said Nursi'nin ayrıca onun mektuplarından oluşan bir kitap derleyerek bunu "Yirmi Yedinci Mektup'un Zeyli" adıyla *Risâle-i Nûr Külliyyâtı*'na dahil etmesi bu özel ilginin bir başka tezahürüdür.

BİBLİYOGRAFYA :

Said Nursi, *Emirdağ Lâhikası-1*, İstanbul 1996, tür.yer.; a.mlf., *Şualar*, İstanbul 2009, s. 553, 602; a.mlf., *Kastamonu Lâhikası*, İstanbul 2009, s. 3, 67, 105; a.mlf., *Mektûbât*, İstanbul 2011, s. 238; a.mlf., *Barla Lâhikası*, İstanbul 2012, s. 64; İhsan Atasoy, *Mustafa Sungur*, İstanbul 2012, tür.yer.; *Bediüzzaman Said Nursî ve Hayru'l-Halefi Ahmed Hüsrev Altınbaşak*, Isparta 2013, I-III.

CEMAL ERŞEN